

L'inoblidable Joan Capri

De forma silenciosa, com havia viscut aquests darrers anys, en Capri ens ha deixat. Quan el 1997 va rebre la Medalla d'Or del mèrit artístic es van recuperar els seus monòlegs, un acte de justícia en favor d'algú que entenia que ho havia donat tot al teatre.

Segons l'humorista Andreu Buenafuente, Capri és el millor actor còmic que hagi donat aquest país. "És un actor natural, un còmic natural, i això és molt important perquè hi ha gent que fa humor per dedicació, cultivava un gènere que es troba pel camí, però ell, des del primer dia que va tenir ús de raó, ja va interpretar la vida humorísticament. I és això que defineix un actor natural". El periodista i escriptor Josep M. Espinàs hi afegia, en la seva descripció: "Capri va dibuixar un personatge acoloridament popular pels seus tics de llenguatge, d'entonació, la sàtira directa i tranquil·la dels fets i els costums de l'època. Posseïa un do privilegiat: només de veure'l sortir, abans que digués res, la gent ja reia". L'actor Joan Pera, amb qui va treballar a la telesèrie *Doctor Caparrós*, el considera el seu mestre: "Capri va aconseguir un èxit total, aquell èxit que fa que un actor sigui un fet social, i la gent anava a veure el Capri, parlava com el Capri, escoltava els discos del Capri. Però no era veritat que la gent parlés com el Capri; era el Capri, que parlava com la gent. Ell sempre ho deia: 'Jo no estic pas d'humor; és la gent que riu amb el que jo faig'".

'**Agotadas las entradas**'. Tot havia començat el 7 de juliol de 1917, quan en Joan Camprubí Alemany (el seu veritable nom) va néixer a Barcelona. A casa seva eren vuit germans i vivien en un pis estret a tocar del Barri Gò-

tic. De fet, en Capri sempre va viure a la part vella de la ciutat, i deia que, quan arribava a Esplugues, ja començava a cantar "L'emigrant". De jove va ser un mal estudiant: "De fet, mai no vaig estudiar gaire a l'escola. D'aquelles aules, allò que més en conec i recordo són les parets, perquè sempre em deien: 'De cara a la paret'. I el fet és que em tocaven parets mestres, d'aquesta manera apre-

Capri: "Jo no estic pas d'humor, és la gent que riu amb el que jo faig. Per mi el món sempre fa riure, si n'estudies els seus personatges."

nia moltes més coses que no pas la resta dels meus companys". Amb sorpresa, i contràriament al que es podia pensar, de petit era observador i callat: "No acostumo a ser gens xerraire en la meua vida privada de cada dia. No acostumo a dir mai res. A casa hi ha anècdotes fins i tot tristes al respecte; érem vuit germans, i un dia, tot dinant, un germà em va dir: 'Tu saps que fa vint dies que no ens has dit ni una paraula?' Tot el que havia de dir m'ho he gastat al teatre". Una vegada acabats els

estudis, les seves primeres feines van ser ben diverses, des de vendre mongetes a Llotja a fer de grum per a un diari. Però el seu sentit de l'humor el va fer popular aviat entre els seus coneguts, i això el va portar al teatre. "Si em vaig dedicar al teatre és perquè no servia per a res més", havia declarat més d'una vegada en Capri. La seva primera aparició en públic, després d'haver estat amb companyies amateurs, va ser a l'obra *Camarada Cupido* de Xavier Regàs, on tenia una escena tot sol que, si inicialment durava dos minuts, al cap d'uns quants dies ja superava la mitja hora: s'havia fet famosa per la xerrera d'aquell actor principiant. A partir d'aquí, en Capri es va especialitzar en monòlegs, en els quals buscava arguments acostats a la gent i feia servir un llenguatge també molt popular. A poc a poc en Capri anava afegint més obres al seu currículum: el juny del 1957 arriba una altra comèdia, *Glòria i Amadeu, Societat Limitada*, de Josep M. Poblet, amb un increïble èxit de públic, tant que sovint havien de col·locar el tan desitjat cartell d'*agotadas las localidades*. A l'obra, en Capri feia d'inventor despitat, meitat bufanúvols, meitat sentimental.

Entre la vintena d'obres que l'actor va interpretar al Romea, que era gairebé la seva segona residència, hi trobem una curiosa adaptació de *L'avar* de Molière feta per Josep M. de Sagarra expressament per a en Capri, titulada *El senyor Perramon*. Més

obres: *Romeu de 5 a 9*, *El nas d'en Cyrano*, *Un metge imaginari*, *Que vagi de gust*, *senyor comissari*, etc., i, fins i tot, es va atrevir a fer un forassenyat *Don Juan Tenorio* al costat de la irrepetible Mary Santpere. "He fet tant de teatre tota la meua vida perquè sempre he sabut que la gent venia a veure'm per riure, i jo, d'aquella manera, els alliberava dels seus maldecaps i les seves complicacions. Sempre m'he sentit un actor missioner. Però, amor al teatre, no n'he tingut mai, perquè mai no he assistit a cap representació que jo no fos damunt de l'escenari, treballant".

Tot i que en Capri sempre fou catalogat d'actor còmic, la seva vida personal no fou mai tan agradable ni plàcida. Segons David Escamilla, autor juntament amb Emili Rosales del llibre d'homenatge *Capri, t'estimem*, el nostre autor es pot comparar amb Charles Chaplin, Buster Keaton o Totò. "En el fons, encara que siguin humoristes, són personatges tragicòmics. Són contradictoris i, mentre fan riure els altres, porten una gran tragèdia personal a dins. En Capri tenia les seves neurones i els seus daltabaixos emocionals i crec que això és el que el feia més ric a l'hora de plantar-se davant el públic i fer-lo riure". L'actor mateix comentava: "Per mi, el món sempre fa riure, si n'estudies els seus personatges. Tots som com una mena de ninots, uns titelles. Hi ha titelles rics i titelles pobres, titelles que es mouen seguint una determinada música o una altra. Només cal observar-los atentament i amb paciència. I tot seguit posar-se a riure". Al respecte del seu caràcter esquerp i a vegades poc sociable, comentava taxatiu: "Em desagraden profundament tot tipus de reunions i em declaro, en general obertament, enemic de totes les cerimònies de caràcter públic. Cal estar més sovint amb nosaltres mateixos, i això és per mi ser lliure".

Tal com era inevitable, un fenomen d'aquesta magnitud va tenir també el seu pas fugaç pel cinema, i són recordats especialment els seus papers a *L'advocat*, el

ARXIU

batlle i el notari o a *En Baldiri de la costa*. Per en Josep M. Font Espina, dirigir un actor com en Capri va ser una tasca força difícil. "Calia modificar constantment el guió a la seva mida, adaptar-lo a la seva personalitat i a les seves necessitats de cada moment". En Capri, per la seva banda, es defensava: "En realitat, mai no m'ha interessat gaire el cinema. No et permet de ser un mateix, ni canviar les coses, mai no m'ha deixat ni he pogut improvisar".

Al final dels 70 en Capri es va acomiadar de l'escena i la seva figura va quedar semioblidada fins que, del 1979 al 1982, el públic català el va recuperar amb les dues sèries de televisió en què feia de Doctor Caparrós, al costat de la desapareguda Matilde Almen-dros, en Carles Lloret i un jovenet Joan Pera. Aquestes sèries de TVE s'han reemès sovint, cosa que ha ajudat a acostar la seva imatge i la seva forma de fer a les noves generacions. Després, el silenci. Fins que l'any 1997 li va arribar aquell homenatge multitudinari, amb la reedició en compacte dels seus monòlegs, l'apari-

ció d'un llibre biogràfic i la Medalla d'Or del mèrit artístic, amb un crític comú: "Capri, t'estimem". Joan Capri tornava a estar de nou entre nosaltres, perquè, contràriament a allò que molta gent es pensava, no era mort, sinó que simplement havia caigut en l'oblit; ja no era l'home o l'actor: era un fenomen sociològic. Un accident domèstic li va causar cremades que el van dur a l'hospital, i ja no en va sortir, sinó que hi moria d'una aturada cardíaca el 4 de febrer propassat.

Sempre ens quedaran els seus eterns monòlegs, ara guardats com tresors perquè, com ell mateix reconeixia: "Jo a Catalunya no vull passar com un gran home que ha fet això o allò, crec que simplement sóc una persona que durant trenta-cinc o quaranta anys ha fet feliç molta gent. A casa encara conservo un epitafi que va escriure per a mi un amic poeta, i vull que el posin el dia que em mori. Diu: 'Aquells qui passin davant meu, si són creients, un parenostre, i si no ho són, una gran rialla'".

Joan Capri va rebre la Medalla d'Or del mèrit artístic el 1997. Aquest mateix any es van editar en compacte els seus monòlegs i es va publicar la seva biografia.

Guillem Medina